- KIS UJSÁG -

Vasárnap, szeptember 10

16

A VÁR

A várhegy tetején olyan a világ, mint egy óriás műhely. Most ebben a műhelyben az építő szándék összegyüjtötte városunk legjobb ácsainak, kőműveseinek népes csoportját és kibontják a málladozó vakolat alól a magyar középkor építőművészetének számos remekét. Ma még csupa omlás, bontás, állvány minden.

Igy is csupa szépség, nemes arány a Várhegy. Ott az utca végében rengeteg már az új tető zsindelyre váró lécekkel, nagyrészt már piros cserepekkel. Itt két sor sűrű állvány közt kanyarog az utca. Az újjáépülő torony még utánunk tekint kialakuló bádogsüvege alól. Ott fenn már végleges formához igazodott a torony, itt lent még embersokaság nyüzsög körüle az állványzaton. Szép ez a torony. Fehér felhők szaladoznak s egy-egy, mintha megállna és bámészkodik, meg jóleső árnyékokat vet a kései kánikulában verejtékező építők fölé.

Ilyenkor délidőben a leghangosabb az újjáteremtődő öreg városnegyed. A mérnök és a kőműves, az állványozó és az építésvezető, a kőfaragó és az építőművész, az ács és a tudós, az ember és a gép mind-mind gyógyítja, építi, szépíti ezt a sokat szenvedett ódon városrészt. Szétnézünk benne és nagy-nagy örömök szállnak a szívünkbe. Egyetlen ház sem maradt gondos vizsgálat nélkül. Az újjáteremtő, építő erő cselekszik, bármerre is lépünk. A tervszerűség okos szeretettel alkot, formál körülöttünk. A középkor szépséges épületmaradványa ez, a nemes barokképítőművészeté a másik. A Szentháromság-utcához közel, szépvonalú vasrács mögött igazítanak olyanná egy öreg kapualjat, amilyennek megmaradt kőfaragványai után, a visszavarázsló művész megálmodta.

Amint alakul a régi kőciráda, a visszaemlékezés fényében egészen az öregtorony tetejéig — most már az egykori Iskola-téren nézelődöm Hédervári-Kont hajdani háza előtt — nem, még annál is magasabbra nő fel a városépítő munkás alakja. Kezében vakolókanál, építi a falat. Az elgondolás annyira fogva tart, hogy a volt pénzügyminisztériumi épületből hirtelen elém lépő munkás mellett úgy érzem magamat, mintha óriások országában járnék.

A várhegy mészkőteteje arról regél, hogy valaha Dunameder volt, ahol most ez a szorgalmas újjárendezés folyik. Egyszer aztán a fejlődés örök rendje szerint a folyó fölé emelkedett. Elhagyott csöndes hely — talán kecskelegelő — volt valamikor, aztán idelépett az első kőműves, utána még egy, aztán száz és ezer és nagy szorgalommal építeni kezdtek. Hogyne emlékeznénk szívünkben hálával azokra, akik türelmükkel, szorgalmukkal, körültekintő gondossággal szüntelenül munkálkodtak, mialatt pedig „uraink" esztelen politizálása előkészítette, hogy amit a munkáskéz megalkotott, azt a másik országok hűbérurai tönkretegyék.

Innen hömpölyög szét a naplementék csodálatos szín-szimfóniája, mint valamely remek rendezvény csodálatos csillogása, aztán rálobban a Dunára és fel a hegyekre.

A Vár adta sokunknak, ifjúkorunk fájdalmas nosztalgiával visszaáhitott, kettesbenvaló, végnélküli alkonyi sétáit. A Vár hangulata bírja vallomásra az ideránduló mai fiatalokat. Ez a városnegyed mindenkié. Szeretjük. Ennek az öreg városrésznek falai közt raboskodtak Kossuth Lajos, Táncsics Mihály és ide lobbant fel a márciusi ifjaknak Táncsicsot kiszabadító lelkesedése. A Vár volt néma tanuja, az alant most virágoskertté szépült Vérmezőn kivégzett Martinovics és társai mártíromságának. Ezekben a nagy hagyományokban és példákban gyökeredzik nemzeti öntudatunk.

Valahára azé a Vár, akit joggal megillet, vagyis a népé, az építő, szorgalmas dolgozóké. Az öreg házak régi nemes formáikban, de a mai korigényeknek megfelelően kerülnek helyreállításra, s ha egy-egy csöndes alkonyi sétán majd átpillant az épülő-készülő bástyáról az új lakó — a dolgozó — Pestre, az ide csak zümmögés formájában felhalló nagy zúgásban, akkor elgyönyörködhetik a világnak minden bizonnyal egyik legszebb városképében.

Körül hallgatnak a hegyek. A Margitsziget csodálatos ékszerként látszik az ezüstfényű Dunaágnak ölelésében, s mint hatalmas orgonazengés hat fel ide a csillogó sétahajó kürtjele.

Valahol — nem tudom merre — még zuhog a szekerce, csörren a vakolókanál és pendül a véső, aztán elcsöndesedik minden és az estében hazatérők ütemes lépései koppannak az ódon utcák öreg kövezetén. A tejüvegű lámpák megszűrt fényei vetnek fínom világosságot a házak közé és szelíd ragyogásuk összeolvad a pesti házrengeteg mögül kiemelkedő teliholdéval.

Borsi D. József

BIBLIOTHECA CIVITATIS BUDAPESTIENSIS

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Borsi D. József

Cím: A vár

Forrás: Kis Ujság

(Hely) (Idő) 1950. IX. 10 (Köt. v. fűz.) (Oldal)

Osztályozás

725.091

Személy: 1950

Helyszám:

Közn. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Budapest nyomda NV., Közp. városháza — 1896/50